

**ПЕДАГОГИЧЕСКИ
ФУНДАЦИЯ**

ТЕОРИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕТО И ДИДАКТИКА

ЕВРОПЕЙСКОТО УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ

Маринела Михова

Глобализирането на света има вековна история. То не е ново, но е обективно явление, резултат от развитието на обществото и в частност на познанието и технологиите. Първите проявления на глобализацията могат да се свържат с началото на XV в., когато при търсенето на нови търговски пътища велики мореплаватели откриват непознати земи, а с това и нови шансове за обмен на стоки. Постепенно, с усъвършенстването на транспортните средства и комуникациите, мобилността на хората и стоките се засилва. Изключителен подем на глобализационните процеси се наблюдава през последната четвърт на XX век. Свързваме го с качествената промяна на комуникационните средства и поетапното преминаване на обществото към едно друго, различно стъпало на развитие — информационното. Стъпало, на което се интензифицират социалните връзки, а държавните граници променят някои от своите функции. Всичко това дава отражение върху националните особености на икономиката, политиката, образованието и културата. „Глобализацията” се превръща в термин, който описва и с който се свързват характеристиките на днешния ден.

Томас Фрийдман (3) определя глобализацията като непреодолима интеграция на пазари, национални държави и технологии до степен, невиджана досега, и по начин, който дава възможност на лица, корпорации и държави да стигат до целия свят по-далече, по-бързо и по-евтино, отколкото когато и да е било.

Едно от проявленията на глобализацията е засилването на конкуренцията както между развитите страни¹, така и между отделните личности. В тази нова световна реалност образователните системи могат да се разглеждат като сърцевината на глобализационния процес. Отчитайки особеностите на глобалния пазар, Европейският съюз инициира образователна политика, ориентирана към подготовката на човешки капитал, който притежава компетенциите, необходими му за успех в глобалната конкуренция и съревнование. Следователно образованието се превръща в много важна част на икономиката, пазара и социалната политика на Европейският съюз.

Европейската образователна политика е детерминирана не само от ситуацията на конкуренция, но тя е ориентирана към създаване на обективни условия за максимално разгръщане способностите на всеки и стимулиране на вътрешната мотивация за учене и усъвършенстване през целия живот. Провокирана в образователните си инициативи от глобализацията, Европа се стреми да предаде на този обективен процес човешко лице.

Какъв е ефектът на глобализацията върху европейското образование, по специално върху училищното образование, в структурен и съдържателен план?

Глобализацията и образователните структури в Европа

Глобализацията на структурните аспекти на образованието в страните от Европейския съюз е детерминирана от приетата по време на 29 сесия на общата конференция на ЮНЕСКО (ноември, 1997 г.) Международна стандартна класификация на образованието (ISCED 1997). Тя покрива основно степените и предметните области в образователните системи. Според нея степените в структурите на образователната система са шест: 0. предучилищно образование, 1. начално или първи етап на базовото образование, 2. долна степен на средното образование или втори етап на базовото образование, 3. горна степен на средното образование, 4. след средно, но не висше образование, 5. първи етап на висшето образование, 6. втори етап на висшето образование.

Като приложим Международната стандартна класификация на образованието върху структурите на образованието в страните от Европейския съюз и изследванията на Н. Попов (2) по въпроса, ние ще видим, че за този регион на света са характерни два вида структури.

Първата е *двустепенна* и включва основно (обединен вариант на началното и долната степен на средното образование) и средно образование. Тя е разпространена в България $(8+4)^2$ и $(7+5)^3$ Чехия $(9+4)$, Дания $(10+2)$, Естония $(9+4)$, Финландия $(9+3)$, Исландия $(10+4)$, Латвия $(9+3)$, Норвегия $(10+4)$, Словакия $(9+4)(8+5)$, Швеция $(9+3)$, Турция $(8+4)$.

Втората е *трестепенна* и включва като отделни степени началното образование, долната и горната степен на средното образование. Тя е характерна за Австрия $(4+4+4)$, Кипър $(6+3+4)$, Гърция $(6+4+4)$, Чехия $(5+4+4)^4$ Франция $(5+4+3)$, Унгария $(4+4+4)$, Италия $(5+3+5)$, Лихтенщайн $(5+3+4)$, Литва $(3+6+2)$, Малта $(6+5+2)$, Холандия $(7+3+3)$, Полша $(6+3+3)$, Португалия $(6+3+3)$, Румъния $(4+6+3)$, Испания $(6+4+2)$, Англия $(6+3+4)$, Ейре $(7+3+4)$, Шотландия $(7+4+3)$.

Към политическите решения за структурните аспекти на образованието отнасяме продължителността на задължителното образование и началото на училищното обучение. За страните от Европейския съюз задължителното образование е в рамките на 9 (Австрия, България⁵, Чехия, Дания, Естония, Финландия, Гърция, Латвия, Лихтенщайн, Литва, Норвегия, Португалия, Швеция) или 10 години (България⁶, Кипър, Исландия, Полша, Румъния, Словакия, Испания, Франция). С продължителност над 10 години е задължителното образование във Великобритания (11г.), Малта (11г.), Унгария (12 г.), Холандия (12).

В по-голямата част от страните училищното обучение започва на 6 г., в 7 страни — на 7 г.. Има и държави с традиционно ранно начало на училищното обучение — на 5 години. Такива страни са Великобритания, Малта и 4 години за Холандия.

Посочените данни са недвусмислено доказателства за наблюдаващо се хармонизиране в структурите на училищното образование. Те са пряк резултат от влиянието на глобализационните процеси върху образованието и са проекция на единната европейска образователна политика. Не може обаче да се говори за уеднаквяване на образователните системи като цяло, защото те се различават в много от своите аспекти — цели, финансиране, управление и т.н.

Тенденцията към повишаване продължителността на задължителното образование (от задължително базисно образование към задължително базисно образование плюс долна степен на средното образование) е детерминирана от по-големите изисквания към съвременния европейски гражданин и съответно новото съдържание, което се влага в понятията грамотност и образователен минимум в началото на XXI в.

Глобализацията и образователните приоритети в учебното съдържание

Глобализацията ни поставя в жизнена среда, непозната досега за нас. Това е среда, в която разстоянията нямат значение, информацията побеждава капитала, а хората с различен етнос, вероизповедание, социален и икономически статус съжителстват, учат и работят един до друг. Тази среда изисква и ново по съдържание образование, ориентирано към развитие и разширяване на комуникативните способности, проява на толерантност, зачитане правата на другия и формиране на умения да живеем заедно. Това е глобализацията с човешко лице и тя намира отражение в приоритетите за училищното образование в страните от Европейския съюз: въвеждане на гражданско образование, дигитална грамотност и разширяване на чуждоезиковото обучение.

Гражданско образование

В 2004-то комюнике на Европейската комисия „Изграждане на нашето общо бъдеще: политически предизвикателства и бюджетни средства на Европейския съюз 2007–2013 г.” много ясно е подчертано, че развитието на европейското гражданство е основен приоритет на Европейския съюз. Приета е нова седемгодишна програма „Граждани за Европа”, която ще осигури средствата за постигане на нейните цели. Едно от тях е образованието и в частност училищното обучение. Като основен социализиращ фактор, то подготвя младите хора за живота на възрастните като им дава възможност да усвоят знания и умения, чрез които да развият в бъдеще обществото в положителна посока. В този контекст всички страни, членки на Европейския съюз, включват проблема за гражданското образование на подрастващите като част от съдържанието на националната си образователна политика. В съответните нормативни документи са посочени пътищата, които образователните системи трябва да следват, за да се постигнат трите цели на гражданското образование, формулирани в европейските документи, а именно политическа грамотност, критическо мислене, отношения и ценности, активна позиция.

В препоръките на Съвета на Европа „Образование за демократично гражданство” ясно се подчертава, че гражданското образование на учащите трябва да намери място и в учебните планове. Посочените варианти са три — като самостоятелен учебен предмет, като интегриран с други учебни предмети, например история или география, като

интердисциплинарна тема, т.е. принципите на гражданското образование да присъстват във всички учебни предмети.

Как тази препоръка намира реализация? В началната образователна степен като самостоятелен учебен предмет гражданското образование се изучава в Белгия (Германска общност) и Румъния. Във всички останали страни се прилагат останалите два варианта.

Като самостоятелен учебен предмет гражданското образование се среща по-често в средната образователна степен. Например в Естония, Гърция, Кипър, Люксембург, Полша, Словения, Швеция и Великобритания той е такъв и в двата етапа на средната степен, в Чехия, Ирландия, Латвия, Литва, Португалия, Словакия, и Румъния – само за долната средна степен, а във Франция, България, Австрия и Норвегия – само за горната средна степен. За всички останали страни е разпространен вариантът на интегрирането на гражданското образование с други учебни предмети.

Независимо от разнообразните начини, по които гражданското образование присъства в учебните планове и програми на европейските образователни системи, фактът е доказателство за осъзнатото разбиране, че съвременното глобализиращо се общество може да се развива само от политически грамотни граждани, които знаят своите права и задължения, отговорни са за своите действия и притежават волята и уменията да живеят в една мултикултурна среда.

Дигитална грамотност

Ускорените темпове на глобализацията през последните 20-години стават възможни вследствие на интензивното развитие и разпространение на информационните и комуникационните технологии и Интернет. Те внасят ново разбиране в понятието за разстояние, разширяват възможностите за бизнес, комуникации и обмен на информация, променят характера на работното място и ежедневието на всеки човек. Новите технологии се превръщат в двигателя на икономическия растеж и анализаторите на тези процеси заключават, че страните, които имат предимство в дигиталните технологии, са значително по-конкурентно способни, а икономиките им процъфтяват.

В Лисабонската стратегия за развитие на ЕС до 2010 г. ясно се подчертава, че на информационните и комуникационни технологии се гледа като на средство, чрез което не само ще се повиши икономическият растеж на ЕС, но ще се генерира едно по-добро благосъстояние и

по-добро качество на живот. Следователно новото общество, базирано на знанията и дигиталните технологии, има потенциалните възможности да осигури достъп до предимствата и облагите, които създава, за всички граждани. То следва да се хуманизира по посока на превръщането му в „inclusive“⁷ общество и това е същественото в т. нар. европейски подход към информационното общество.

Тук много ясно трябва да се подчертае, че развитието на една добре работеща икономика, не може да разчита само на внедряването на информационните и комуникационни технологии във всички сфери на живота. Много е важен субективният фактор и то разбира се като висококвалифициран работник, който ще създава продукта или услугата за пазара на стоките, и като дигитално грамотен потребител, който да може да ползва тази стока и услуга. Това означава квалификация и обучение на всички хора от всички възрасти.

Седем години след Лисабон, в началото на септември 2007 комисията по информационното общество и медиите излиза с официален документ „Електронните умения през XXI век. Насърчаване на конкурентоспособността, растежа и работните места“, в който са публикувани тревожни данни за състоянието на дигиталната грамотност на европейския гражданин: 37% от населението на ЕС няма никакви компютърни умения; над 60% от хората, които имат само базисно образование, нямат основни електронни умения; 57% от живеещите в ЕС не използват Интернет постоянно (2005); само 24% от хората с ниско образование използват Интернет срещу 73% от тези с високо ниво на образованието; само 32% от безработните използват Интернет срещу 54% от имащите работа.

Последиците от съществуващата реалност са, че:

- Хората нямат възможност да използват електронната търговия;
- Не могат да се възползват от предимствата на електронното правителство;
- Изостря се социалните и образователни противоречия;
- Възпрепятства се обучението през целия живот и повишаването на уменията.

Посочената по-горе статистика засяга предимно хората, които вече са във възраст от образователната система, и насочва към необходимостта от обучение и усвояване на електронни умения. В потвърждение на това са и думите на еврокомисаря Вивиан Рединг, която споделя „Ние не можем да си позволим да загубим таланта на милиони европейци,

просто като ги оставим във от информационното общество. Държавите-членки и индустрията трябва да се ангажират със сериозна стратегия за електронни умения”.

Значимостта на информационните и комуникационните технологии за обществения и личния живот ги превръщат в друг, следващ приоритет на европейската и националната образователна политика. Той има три аспекта. Първият е свързан с техническото оборудване на училищната мрежа с хардуер, с разработването и снабдяването им с образователен софтуер. Вторият засяга учителите – тяхната дигитална грамотност и развитие на уменията им да интегрират ИКТ в обучението. Третият се отнася до компютърното обучение на учениците.

Във всички страни на ЕС има поне една официална държавна институция, която е отговорна за интегрирането на ИКТ в различните образователни институции. В Португалия, Германия, Чехия, Австрия, Белгия, Ирландия, Италия, България, Франция, България, Чехия това е министерството на образованието, в останалите страни освен него има и един допълнителен орган, който съвместява отговорността заедно с министерството на образованието. Те дефинират целите в тази област, организират професионалната квалификация на учителите по отношение на техните умения в използването на ИКТ, разработват нови софтуерни продукти, наблюдават и координират различни инициативи, свързани с интегрирането на ИКТ в образованието.

Само в Швеция има самостоятелен орган, независим от министерството на образованието, който отговаря за всички проблеми, свързани с информационните и комуникационните технологии в образованието.

Каква е реалността в училищата на Европа, по отношение на информационните и комуникационните технологии като предметна област? Възможните решения са две или въвеждане на ИКТ като самостоятелен учебен предмет или използването им като дидактическо средство в обучението по другите учебни предмети.

В началната образователна степен за по-голямата част от страните, членки на ЕС, ИКТ са част от задължителния учебен план. Изключение правят Австрия, Италия, България, Чехия, Латвия, Литва, Унгария и Словакия. В горната и долната степен на средното образование ИКТ е задължителен учебен предмет във всички страни.

Образователните цели се дефинират в пет направления – обучение по текстообработка, електронни таблици и др.; търсене на информа-

ция в Интернет и чрез CD-ROM; общуване в мрежа; използване на ИКТ за повишаване знанията по определен учебен предмет; развитие на уменията за програмиране.

С най-висока степен на трудност е програмирането и е естествено то постепенно да се въвежда в обучението. Например, в началата образователна степен развитието на умения за програмиране се поставя като цел само в четири страни – Германия, Гърция, Великобритания и Румъния, в долната средна образователна степен вече в 10 – Германия, Гърция, Великобритания, Румъния, Словакия, Дания, Чехия, Литва, Латвия, Унгария.

Ефективното обучение по ИКТ е пряко свързано с оборудването на училищната мрежа с компютри. Каква е картината в отделните страни на Европейския съюз? Последните обобщени статистически данни за ЕС са от 1999/2000 г.. За темповете на развитие информацията е доста остаряла, но въпреки това може да се използва с известна уговорка. Страните с най-лоша статистика са Португалия – 68 ученика на един компютър, Гърция – 58 ученика, Румъния – 50, България – 46 ученика⁸, Литва – 32 ученика, Полша – 29 ученика. Най-оптималното съотношение ученик-компютър е постигнато в Норвегия – 6 ученика на един компютър, Великобритания – средно 7 ученика, Дания – 9 ученика.

Постигането на реална интеграция на ИКТ в процеса на обучение по всеки учебен предмет е в пряка зависимост от подготовката на учителите. За страните от ЕС картината е следната – в България⁹, Гърция¹⁰, Италия, Австрия, Испания, Франция, Белгия, Холандия, Литва Латвия, Великобритания, Норвегия и Швеция подготовката на учителите от всички степени включва задължително обучение по ИКТ, в Германия това обучение е избираемо, а за Португалия, Румъния, Унгария, Чехия, Словакия, Полша, Ирландия и Финландия е въпрос на университетско решение.

Чуждоезиково обучение

Последният приоритет в образователната политика на ЕС, който ще представим е чуждоезиково обучение. Той е определен като приоритет за предстоящите 30 години.

На втората годишна пролетна среща на Европейския съвет, състояла се на 15–16 март 2002 г. в Барселона, се препоръчва продължаване на работата върху подобряване на базисните умения като акцент се поставя върху обучението на два чужди езика от ранна възраст, както

и разработването на индикатор за езикова компетентност. В Меморандума за учене през целия живот (2000 г.). чуждоезиковата подготовка се определя като едно от ключовите умения за съвременния гражданин. За разлика от компютърните умения, които са нови, чуждоезиковите не са нови, но стават все по-важни за много повече хора в сравнение с миналото. Те са включени в съвременното съдържание на понятието грамотност. Причините са както обективни, така и субективни. Към обективните могат да се отнесат процесите на глобализация, интензивният информационен поток и новите комуникационни възможности, създаването на Европейския съюз и свързаното с това движение на стоки, капитали и човешки ресурси. Субективните произтичат от по-големите възможности за обучение в чужбина, конкурентоспособността на глобализиращия се трудов пазар, личностното развитие на съвременния човек.

Сравнителните изследвания на Евридис (EURYDICE)¹¹ дават отговори на много въпроси, свързани с чуждоезиковото обучение в Европейския съюз, а именно кога започва чуждоезиковото обучение, как се развива в продължение на образователните степени, какъв е хорариумът от часове годишно, кои езици се изучават най-много, каква е подготовката и квалификацията на учителите.

Задължителното обучение по чужд език за учениците от всички страни членки на ЕС започва с изучаването на един чужд език в началната образователна степен и продължава с включването на втори, а някъде и на трети чужд език (Холандия) в долната средна степен. Изключение правят страни като Великобритания и Исландия. Там решението за чуждоезиково обучение се взема от самите училища или местните образователни власти.

Възрастта, от която стартира изучаването на чужд език в отделните държави, е различна. Най-рано обучението започва в Малта и Холандия¹² – на 5 години; на 6 години – в Люксембург и Норвегия, на 7 г. – Испания Италия, Финландия, Швеция; на 8 г. – в Естония, Австрия, Лихтенщайн, Белгия (немска общ), България; на 9 г. – Белгия (Флам. общ), Чехия, Кипър, Литва, Латвия, Унгария, Румъния, Словения; на 10 г. – Белгия, Дания, Германия, Франция, Полша, Португалия, Исландия, Словакия.

Вторият чужд език започва да се изучава след 10-годишна възраст. За отделните държави картината е следната – Испания – след 10 г.; Литва, България, Румъния – след 11 г.; Лихтенщайн, Естония, Кипър,

Латвия, Исландия, Швеция, Португалия – след 12 г.; Дания, Франция, Люксембург, Финландия – след 13 г.; Унгария – след 14 г.; Чехия, Словения, Словакия, Норвегия – след 15 г.; Полша – след 16 г. Статистическите данни обаче сочат, че под 50% от учениците изучават два чужди езика в долната средна степен, което се оценява като крайно незадоволително.

Хорариумът от часове, предвиден за изучаване на чуждия език, нараства с възрастта. В началната образователна степен часовете са между 30 и 50 часа на година, а в горна средна степен те нарастват на 90 часа годишно. Има държави като Дания, Малта, Германия, където са предвидени 200 учебни часа. Целите на обучението варират в отделните възрасти. Ако в началната образователна степен приоритет се дава на уменията за говорене и слушане, то в следващите образователни степен четирите умения за владее на езика — говорене, слушане, писане и четене – са равнопоставени.

В зависимост от образователната степен учителите, които имат право да преподават чужд език, са с различна подготовка и квалификация. Най-често в началната образователна степен обучението се организира от начални учители с чуждоезикова подготовка. В горната средна степен преподават учители-специалисти по чужд език с университетска образователна степен. Изключение правят страни като Чехия, Гърция, Испания, Словакия, България¹³, Румъния, където във всички образователни степени чуждоезиковото обучение се ръководи от учители специалисти.

Във всички европейски страни с изключение на Белгия и Люксембург¹⁴ най-предпочитаният първи чужд език е английският (50%). В 13 европейски страни учениците изучават английски език в рамките на задължителното образование, а в някои това продължава и в средната образователна степен. Вторият по предпочитания чужд език е немският език (10%). Той е най-разпространен в скандинавските страни и страните от Централна и Източна Европа (Чехия, Унгария, Полша и Словакия). Френският се изучава с предимство в Южна Европа (Италия и Румъния).

Какви изводи могат да се направят относно чуждоезиковото обучение като образователен приоритет в Европейския съюз?

Сравнителните данни показват, че съществува голямо разнообразие във възрастта за започване на чуждоезиковото обучение. Причините могат да бъдат най-различни, а именно особеностите на официалния език, неговото използване и разпространение, традициите на отдел-

ните страни в чуждоезиковото обучение, научните изследвания и аргументации в лингвистиката, психологията и физиологията, които доминират при вземането на решения в тази област.

Очертава се тенденцията обучението по чужд език в началната образователна степен да се ръководи от началните учители, а в долната и горната средна степен от учители специалисти.

Постепенното превръщане на английския език в международен език го прави най-предпочитан сред учениците. Неговото владение дава много по-големи комуникационни и образователни възможности за отделната личност. Осигурява ѝ компетенция, която ѝ е необходима в информационното общество, за да отрази изискванията на глобализационните процеси и да се възползва от тях. Този факт се отчита и приема дори и от страни, като Франция, Германия и Испания, в които се говорят едни от най-разпространените езици. Може би най-немотивирани за изучаване на чужд език са учениците във Великобритания, по обясними причини. Единно е мнението на политици и специалисти, че само един чужд език не достатъчен за пълноценната реализация на съвременния гражданин.

Заклучение

Предизвикателствата на новия тип икономика, новите политически реалности (обединението на Европа), бързото развитие и разпространение на информационните и комуникационните технологии променят качествено всички сфери на обществото – бизнес, транспорт, семейство, образование, пазар. Тази нова среда предполага и нов образ на личността, която да притежава необходимите знания и компетенции. Пред образованието, и в частност пред училищното образование, възниква необходимост от реформиране, което да включва неговите структурни, съдържателни и технологични страни. Решението за тези реформи е вид политическо решение и е част от съдържанието на понятието образователна политика.

Днес, когато обединението на Европа е факт, са налице съществени промени във воденето на националната политика на отделната държава, която е в рамките на Европейския съюз (ЕС). Това засяга и националната образователна политика на всяка отделна страна, защото политическите решения в сферата на образованието не могат да се вземат независимо от образователната политика на ЕС, напротив, те са национална проекция на образователните приоритети на ЕС.

БЕЛЕЖКИ

- ¹ Европейски съюз, САЩ, Япония
- ² Според Закона за народната просвета (1991);
- ³ Според Националната Програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006–2007);
- ⁴ В Чехия са разпространени и два варианта на образователна структура.
- ⁵ Според Закона за народната просвета (1991);
- ⁶ Според Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006–2007);
- ⁷ Общество, което е ангажирано към всеки и обхваща всички граждани
- ⁸ До края на 2007 г. министерството на образованието и науката в България предвижда постигането на съотношение 13, 5 ученика на един компютър.
- ⁹ В НАРЕДБА ЗА ЕДИННИТЕ ДЪРЖАВНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ С ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ “УЧИТЕЛ” (1.06.1995 г.) се определя задължително изучаване на дисциплината АВИТО с 60 часа.
- ¹⁰ Само за началните учители, за учителите от долна и горна средна степен решението е на отделните университети.
- ¹¹ Информационна мрежа за образованието в Европа.
- ¹² На практика чуждият език се изучава между 10 и 12 години
- ¹³ В България все повече учители, завършили специалност начална училищна педагогика с чужд език, преподават чуждия език в класовете I–IV.
- ¹⁴ Задължителният чужд език в учебния план е френският.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Ерменов, Б.* България и предизвикателствата на глобализацията. – Балкани, 2003, № 4.
2. *Попов, Н.* Световното сравнение предизвикателство в сравнителното образование. Бюро за педагогически услуги. София, 2002.
3. *Фрийдман, Т.* Светът е плосък: кратка история на XXI век. ИК “Обсидиан”. София, 2006.
4. Key Data on Information and Communication Technology, 2004 – www.eurydice.org
5. Key Data on Teaching Languages at School in Europe, 2005 – www.eurydice.org
6. *Nicholas C., Carlos B., Torres A.* Globalization and Education: Critical Perspectives, Routledge, 2000.
7. Pointers to Active Citizenship in Education Policies in Europe, 2006 – www.eurydice.org
8. Presidency Conclusions – Barcelona European Council, 15–16 March, 2002

ЕВРОПЕЙСКОТО УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ

МАРИНЕЛА МИХОВА

Резюме

В статията са разработени два аспекта на европейското училищно образование, детерминирани от глобализационните процеси – образователни структури и образователни приоритети в съдържателен план. На основата на сравнението и научният анализ са представени националните проекции на европейските приоритети в училищното образование – гражданско образование, дигитална грамотност и разширяване на чуждозиковото обучение.

EUROPEAN SCHOOL EDUCATION IN THE LIGHT OF GLOBALIZATION

MARINELLA MIHOVA

Summary

Two aspects of European school education determined by process of globalization are elaborated in the article – education structure and education content priorities. The national view of European school education priorities – civil education, digital literacy and foreign language – are presented on the base of comparison and science analysis.